HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ור' יהודה סבר בהנך פליגי להניח דברי הכל פסול מאי טעמא גזירה מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולא דאורייתא דתניא א) אמר להם רבי יהודה אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול חישב להניחו למחר נמי פסול ואתא ר' אלעזר למימר אף בזו ר' אליעזר פוסל וחכמים מכשירין וסבר ר' יהודה להניח מדמו למחר דברי הכל פסול והתניא אמר רבי כשהלכתי א] למצות מדותי אצל ר' אלעזר בן שמוע ואמרי לה למצות מדותיו של ר' אלעזר בן שמוע מצאתי יוסף ב) הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד ב] לאחת אמר לו רבי השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו ג) אמר לו כשר ערבית אמר לו כשר שחרית אמר לו כשר צהרים אמר לו כשר מנחה אמר לו כשר אלא שר' אליעזר פוסל צהבו פניו של יוסף הבבלי אמר לו יוסף כמדומה אני שלא כיוונו שמועתינו עד עתה אמר לו ג] רבי הן אלא שר' יהודה פסול שנה לי וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי עכשיו ששנית לי פסול החזרת לי אבידתי זלגו עיניו דמעות של רבי אלעזר בן שמוע אמר אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר קרא עליו המקרא הזה 1מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וגו' הא מפני שר' יהודה בנו של ר' אלעאי ורבי אלעאי תלמידו של ר' אליעזר ד] לפיכך שנה לך משנת רבי אליעזר ואי סלקא דעתך דברי הכל פסול אתנייה מאי החזרת לי ה] אבידתי איהו פלוגתא קאמר ליה אלא מאי כשר ור' אליעזר (א) פסול פוסל אתנייה אי הכי מאי הא מפני ו] ד) (פלוגתא) אנן נמי פלוגתא קא מתנינן אלא לעולם דברי הכל פסול אתנייה ומאי החזרת לי אבידתי ז] דהדר ליה מיהא שום ה) פסלות בעולם: **מתני'** לא א) יצק לא בלל ולא פתת ולא מלח ולא הניף לא הגיש או ח] שפתתן ב) פתים מרובות ולא משחן כשירה: **גמ'** מאי לא יצק אילימא לא יצק כלל עיכובא ט] כתב בה אלא לא יצק ו) כהן אלא זר אי הכי לא בלל נמי לא בלל כהן אלא זר הא לא בלל כלל פסולה

והתנן

רש"י

ור' יהודה סבר. בשתיה הוא דפליגי רבנן משום דחישב במידי דלאו אורחיה אבל בלהניח דברי הכל פסולה: **גזירה.** דמחשב להניח מקצת דמו אטו כל דמו וכל דמו פסולא דאורייתא הוא כדמפרש במסכת זבחים בפ' כל הפסולין (דף לו.) תרי קראי כתיבי בנותר כו': **למצות מדותי.** לידע מילוי תלמודיי ולשאל ספיקותיי: **למצות מדותיו.** ללמד ולמצות מה שר' אלעזר חכם ממני: **והיה חביב.** יוסף לרבי אלעזר וספרו ז) בהלכות עד שהגיעו להלכה אחת של זבחים. לשון אחר והיה חביב ליוסף כל מה שרבי אלעזר מלמדו עד שהגיעו להלכה אחת: **צהבו פניו.** מחמת שמחה: **שלא כיוונו שמועתינו.** כלומר דלא סליק לך אליבא דהילכתא כל דאמרי לך עד השתא: י] **רבי הן.** כוונת וכוונת אלא משום הכי צהבו פני השתא שר' יהודה פסול שנה לי: **ולא מצאתי.** והייתי מתיירא שמא שכחתי: **הא מפני.** הא משמע לשון טעם. כלומר הרי מפני שרבי יהודה בנו של רבי אילעאי ורבי אילעאי תלמידו של רבי אליעזר כדאמרי' במסכת סוכה בפרק הישן (דף כז:) מעשה ברבי אילעאי שהלך להקביל פני ר' אליעזר כו': **שנה לך משנת רבי אליעזר.** ולא שהלכה כן אלא חביבה היתה עליו ושנאה לך: **ואי סלקא דעתך רבי יהודה דברי הכל** יא] **פסולה אתנייה.** לרבי יוסף הבבלי מאי החזרת לי אבידה הא לא אמר ר' אלעזר בן שמוע כר' יהודה וקשיא למאן דאמר לעיל ר' יהודה סבר להניח דברי הכל פסול יב]: **אלא מאי.** אתנייה ר' יהודה כשר לרבנן ור' אליעזר פוסל א"כ מאי הא מפני דמשמע מפני שחביבה עליו שנאה ולא שהלכה כן היא הא אנן נמי יג] דברי ר"א בן שמוע פלוגתא מתנינן לר' יהודה (בזבחים דף לו.): **מתני' לא יצק.** היינו יציקה אחרונה דבתחילה נותן שמן בכלי ואח"כ סולת יד] ובולל וחוזר ויוצק שמן והכי מפרש בפ' אלו מנחות נקמצות (לקמן עד:): טו] **(לא יצק) לא בלל כשר** ח). וכגון שנתן כל הלוג במתן הראשון שהוא קודם לעשייתה דאי ט) חיסר שמנה אמרו בפ' קמא (לעיל יא.) פסולה: **לא פתת.** י)שנאמר פתות אותה פתים כ). ואע"ג דבמנחת מחבת הוא דכתיב ה"ה לכל המנחות הנאפות תחילה כגון מחבת ומרחשת ומאפה שכולן באות עשר ומצוה לפותתן כולן ואח"כ קומץ וזה אם לא פתת אלא כדי קמיצה כשר כדאמרינן באלו מנחות (לקמן דף עה:): **לא הניף.** במנחת סוטה ל) וקנאות דטעונות תנופה בפרק כל המנחות (שם סא.): **לא הגיש.** בקרן דרומית מערבית כדמפרש בשמעתא [יט:] (ב): טז] **פתתה.** לאחר אפייתן פותתן וקומץ כדמפרש באלו מנחות (לקמן דף עה.). ופתתן יז] מרובות גדולות יותר מדינן המפורש באלו מנחות נקמצות (שם דף עה:) מנחת ישראל כופל אחד לשנים ושנים לד': **ולא משחן.** אותן הטעונות משיחה כדכתיב ורקיקי מצות משוחים בשמן (ויקרא ז): **גמ' עכובא כתיב בה.** דהא יח] נאמר יציקה במנחת הסולת ונשנית במנחת מחבת ואמרינן לקמן (דף יט:) כל מקום יט] שהחזיר ושנה הכתוב בתורת מנחה אינו אלא לעכב. אי נמי דכתיב (ויקרא ב) ויצקת עליה שמן מנחה היא מנחה ולא שלא יצק מנחה דכל היא עיכובא. ואף על גב דדרשינן ליה באלו מנחות (לקמן דף עה.) למעוטי מנחת מאפה מיציקה שמעינן נמי עיכובא מיניה:

והתנן

תוספות

גזירה מקצת דמו כו'. תימה בלשתות מדמו נמי נגזור אטו כל דמו וי"ל לשתות כל דמו נמי לא משתמע שלא יעשה זריקה כלל אלא אחר זריקתה ישתה וא"ת מ) לאכול אמאי מודים ליגזור אטו כל אימורים דהוי פסולא דאורייתא וי"ל דהכא נמי אפשר באכילה לאחר שהעלן ומשלה בהן האור שאינם אלא נלוין בעלמא ולא דמי להניח דמשמע שלא יעשה זריקה כלל ועוד באימורים לא מיפסיל זיבחא אם לא הוקטרו ומיהו בעל מנת להניח אימורין למחר או להוציאם לחוץ היה פוסל ר' יהודה כדתנן בזבחים בפרק כל הפסולין (דף לה:) ושמא טעמא משום דגזר להניח כל האימורים אטו להניח כל דמו: **עד אחת.** במגילת סתרים דרבינו נסים גריס עד לאחת פירוש עד מאד כדמתרגמינן מאד לחדא וי"מ עד אחת עד הנפש שנקראת כ] יחידה והשתא משמע הכא שרבי למד הרבה מרבי אלעזר בן שמוע וקשה דבסוף הערל (יבמות ד' פד.) אמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרנגולין של בית בוקיא ולא הניחו לי ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו ושמא מעשה זה היה אח"כ תדע דהתם קאמר ללמוד תורה והכא קאמר למצות מדותיו: **אלא** לעולם דברי הכל פסול אתנייה. לפי מסקנא זו לא נוכל להוכיח לשום תנא פיגול נ) כר' אליעזר ותימה דבפ"ב דזבחים (דף כז:) תנן השוחט את הזבח לאכול כזית מעור שתחת האליה למחר פיגול וחייבין עליו כרת וקאמרינן בגמרא סברוה דעור האליה כאליה דמי ס) דקא מחשב מאכילת מזבח לאדם אמר שמואל הא מני רבי אליעזר היא דאמר מחשבין ע) מאכילת אדם כו' וכמו כן קשיא מרבי יוחנן דלעיל דמפרש טעמא דרבי אליעזר מקרא ושמא לית להו מסקנא דהכא ועוד יש לתרץ דקסבר פ) שמואל דלכולהו תנאי הוי פיגול והשלשה מחלוקות בלהניח אבל בהנך הוי פיגול בין לתנא קמא בין לרבי אליעזר צ) אבל לרבי יוחנן לא נוכל לומר כן דהא בחדא מילתא קאמר ר"י דמודה רבי אליעזר שאין ענוש כרת ואין שני דבריו של רבי יוחנן יכולים להתקיים שצריך למצוא שני תנאים אליבא דרבי אליעזר דחד פסל וחד מפגל ולמאי דאסיקנא דברי הכל פסול אתנייה לא משכח להו: כא] **לא** מלח ולא הניף ולא הגיש. לא דקדק בסדר דתנופה קודמת למליחה כדתניא ק) סוטה (דף יט.) והניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ועוד אמרינן בגמרא לקמן (דף כ.) דאין לומר לא מלח כהן אלא זר וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל מזבח והיינו משום שהיתה המליחה אחר תנופה והגשה:

כי

מסורת הש"ס

א) [זבחים לו.], ב) תוספתא דזבחים ספ"ב, ג) [שחרית אמר לו כשר צהרים כו' מנחה כו' ערבית א"ל כשר אלא שר"א כצ"ל וכ"ה בתוספתא], ד) מאי הא מפני הא אנן. נ"ק, ה) פסול בס"י, ו) [לקמן כ.], ז) נ"א וספרו, ח) בשמן. נ"ק, ט) נ"א וביציקה, י) דלאחר אפייתן פותתן וקומץ שנאמר כו' כגון מרחשת ומאפה כו'. נ"ק, כ) [ויקרא ב], ל) [העומר], מ) לאכול מאימורים לגזור. נ"ק, נ) לרבי. נ"ק, ס) והא קא מחשב כו'. נ"ק, ע) מאכילת מזבח לאכילת אדם כו'. נ"ק, פ) נמי שמואל. נ"ק, צ) [אלעזר רש"ש], ק) [לפנינו שם לא נזכר ומלח אלא כך איתא שם הניף והגיש קמץ והקטיר גם בגמרא שם שמפרש המשנה גם במשנה שבמשניות גם בכ"מ בפ"ג דין טו מהל' סוטה אשר העתיק המשנה והגמרא לא נזכר מדין מליחה וראיתי שגם בסנהדרין פב: ד"ה המולח וכו' העתיקו תוס' הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ע"ש א"כ נראה להדיא דגרסתם היה כך בסדר המשנה דסוטה יט. וגם בגמ' דשם],

תורה אור השלם

1. מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי:
תהלים קיט צז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור' אליעזר פוסל אתנייה כצ"ל ותיבת פסול נמחק: (ב) רש"י ד"ה לא הגיש וכו' בשמעתא הס"ד ואח"כ מ"ה פתים מרובות פתיתה לאחר:

מוסף רש"י

אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול. דדם נפסל בשקיעת החמה (זבחים לו.).

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הל"א:
ב [מיי' שם הלכה י]:

שיטה מקובצת

א] למצת מדותי כו' למצת מדותיו: ב] עד אחת: ג] הן ר' הן: ד] שנית לך משנת: ה] אבידתי איהו נמי פלוגתא: ו] מפני פלוגתא: ז] אבידתי דאהדר: ח] שפתת'. פירש"י דלאחר אפייתן כו' משמע מתוך פי' דאין פתיתה במנחת סולת כי אם במנחות הנאפות כמו מחבת או מרחשת וכן פי' בחומש ולקמן משמע דכולן באות חלות אלא שהמנחת סולת היתה נקמצת קודם אפיה ומ"מ בכולן היתה פתיתה: ט] עיכובא כתיב: י] הן ר' הן: יא] דברי הכל פסול אתנייה ליוסף הבבלי מאי החזרת לי אבידתי הא. אות ה' ותיבת לר' נמחק: יב] פסול: איהו נמי. ר' אלעזר בן שמוע: פלוגתא קאמר ליה. כשאר התלמידים שלא הודו ליוסף הבבלי דדברי הכל פסול: יג] נמי לדברי: יד] סולת. וחוזר ויוצק שמן ובולל: טו] לא יצק לא: טז] מה"ד שפתתה: יז] ופתתן פתים מרובות: יח] דהא נאמרה יציקה בויקרא במנחת: יט] מקום שחזר ושנה במנחה אינו אלא לעכב ל"א דכתיב והשאר נמחק: כ] יחידה. ופי' זה לא נהירא לרבינו ניסים דא"כ הוה ליה למימר כאחת ולא עד אחת והוא גריס עד לאחת פי' עד מאד וחבירו בזבחים בפרק השוחט הפסח בתוספתא אמר רבי פעם אחת היינו [יושבים] לפני ר' אלעזר והיה יושב לפניו אסי הבבלי והיה חביב לו עד לאחת. קצרתי: כא] לא יצק לא בלל. ג' מתנות שמן היו שם אחד מתן שמן קודם הסולת ואח"כ נותן שמן ובלל וזהו בלילה ואח"כ נתינת שמן שלישית ושמה יציקה ולא דקדק לשנות כסדר שהרי בלילה קודם יציקה וכן לא מלח: